aracriatures

GETTY

MATEMÀTIQUES LÚDIQUES I EDUCATIVES

A CASA MATEIX PODEM FER QUE DEIXIN DE SER L'ANEGUET LLEIG

P. 4-5

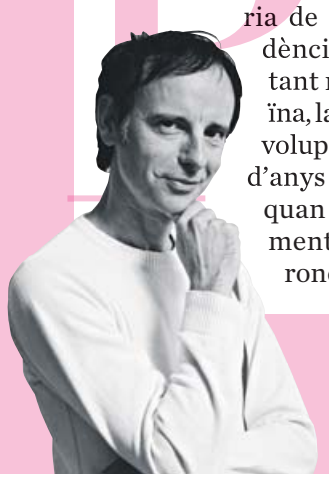
E L PARE QUE ET VA MATRICULAR

INTENDÈNCIA

Per a sort nostra, el govern britànic ha acabat posant seny i ha tancat pubs, restaurants i teatres. També ha tancat les escoles, amb la qual cosa hem deixat de patir pels mocs i la tos dels companys de classe del nostre nen. Ha estat un alleujament molt gran de cara a la nostra credibilitat parental. Aquests darrers dies la conya del nostre fill era difícil d'entomar: "No hi ha qui us entengui, tot l'any dient-me que faci amics i ara resulta que no voleu que m'hi acosti!"

Ara estem confinats a casa i, si us he de ser sincer, no m'avorreixo gens. Ves que no hi tingui alguna cosa a veure el fet que la dona i el nen estiguin tancats i barrats, cadascú a la seva habitació, amb símptomes de coronavirus. Es veu que jo ja el vaig passar fa deu dies, però com que encara no estava de moda no me'n vaig adonar. A veure, no us penseu que soc aliè a la seriositat de la pandèmia, quan m'hi paro a pensar em venen totes les pors que us acompanyen a vosaltres, penso en els meus pares i coneguts, pateixo per ells i per la seva salut. Però passa que no em queda gaire temps per pensar. He de fer l'esmorzar de tots tres, separadament, servir-lo a cada habitació amb guants i mascareta (uns calçotets de Superman entortolligats al cap), recollir-ho tot i rentar-ho amb aigua calenta. I fer el mateix amb dinars i sopars; anar al súper i barallar-me amb les padrines per arreplegar l'última dotzena d'ous que queda; ventilar i espolsar mantes i habitacions; portar sucs i infusions per hidratar les goles avorrides dels meus malaltets; fer rentadores amb aigua bullent i estendre la roba amb cura per no haver de planxar-la després; pensar què fer de menjar mirant de no repetir-me, sabent que he de raccionar la pasta perquè ara mateix és un bé escàs.

Entendreu, doncs, que no estigui per videoxats, concerts virtuals (una altra pandèmia preocupant), acudits vírics ni propostes desinteressades per distreure el personal. Així que, quan em queden cinc minuts per a mi, únicament els vull dedicar a asseure'm i reflexionar sobre coses. Per exemple, avui he pensat que la majoria de tota aquesta intendència de la casa que ara tant m'aclapara i m'amoïna, la meva dona la desenvolupa des de fa un fotimer d'anys cada dia. I és llavors quan penso que, segurament, no tinc cap dret a rondinar. ✖

LLUÍS GAVALDÀ
Cantant

AIXÍ FA DE MARE

DAVID BORRAT

Escriptora, periodista cultural i mare de la Jana i en Bru, de 8 i 5 anys. Viuen a Vilablareix. Publica 'La dona efervescent' (Ed. Univers), on retrobem la hilarant Eva Botet de 'Les generacions espontànies' (Ed. Periscopi).

MAR BOSCH OLIVERAS
"SOC FELIÇ ON ELS FILLS SÓN FELIÇOS"

FRANCESC ORTEU

Aquí, al mig del camp, els nens estan acostumats al gall del matí, al mussol que ens grata les teules a la nit, als crits fantasmagòrics de les xibeques i a les garses que es foten el pinso dels gossos quan es distreuen. Pontifico com una dona de camp, jo, que maldo per agafar el cotxe i passar una tarda a Girona. Tanmateix, m'hi he acostumat i em veig dient frases que deia ma mare i que em vaig jurar que no diria mai, com ara: "Soc feliç on els meus fills són feliços".

La casa on viviu és enorme.
Hi ha qui diu que sembla un convent, uns altres que sembla una fàbrica. Encara hi ha parts per rehabilitar. Vam arreglar les golfes i a les antigues corts hi fem els dinars familiars de dissabte i hi contenim nens en dies de pluja. En tres plantes hi conviuen quatre nuclis familiars.

I quants nens?
Les cunyades viuen a prop, però en cases individuals. El mas és el punt de trobada de deu cosins d'entre 2 i 12 anys. Fan grupets i a vegades es burxen. Com a tieta, n'estic orgullosa. Hi ha artistes, atletes i manetes, i n'hi ha que són petits i encara cal veure quina mena de barrufets seran.

Quina sort, tenir a prop tants cosins...
La meva filla ha crescut entre ells sent, durant un temps, l'única nena. Els seus cosins són tots molt esportistes i àgils, i això a ella, que és mandrosa com una servidora, li ha anat bastant bé.

També ho és l'Eva Botet. Qui és?
Un personatge histriònic creat a *Les generacions espontànies*, que no cal haver llegit per llegir *La dona efervescent*. Al primer llibre voltava la trentena i no tenia feina estable. Era el retrat gens victimista ni ensucrat d'una generació. Al final de l'anterior novel·la l'Eva, inesperadament, es casava. Ara n'he escrit la continuació. No és ben bé una novel·la d'humor. També fa escruixir, entendrir, enrabiar i em temo que, a vegades, ofendrà.

Quines reflexions hi fas sobre la maternitat?
Que ens han inoculat un determinat *estatus mater*, com un virus dissenyat per eliminar-nos com a dones lliures. I la maternitat no té cap motiu per ser un esclavatge joiós. No sé què ha de ser, però això no.

Quin pensament sobre la maternitat compartiu tu i l'Eva?
"N'hi ha que s'hi troben, en la maternitat. Jo m'hi he perdut".

Com porteu aquests dies tancats a casa?
Poder baixar al pati i fer quatre bots està molt bé. Tenir ous de les gallines i escaroles de l'hort és un tresor. Aviam si quan el món deixi d'acabar-se n'haurem tret alguna cosa positiva.

Com ara?
Que els nens parin taula, recullin les coses, que sàpiguen jugar una mica més sols i sense tanta tele. Tot i que la tele i les tauletes ja no són gens excepcionals, aquests dies. Ahir vam fer una videoconferència amb els cosins i va ser divertidíssim xerrar-hi una estona. S'enyoren.

I tu, com estàs?
Ara, mentre et responc, veig en Bru i la Jana per la finestra. Són al saltador i han de pujar d'aquí mitja horeta. Fa sol. Tot sembla normal, excepte la solitud i el silenci. ✖

Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

DIRECTORA Esther Vera
DIRECTOR FUNDADOR Carles Capdevila
SUBDIRECTOR Jordi Cortada
COORDINACIÓ Aure Farran
DIRECTORA D'ART Cristina Córdoba
EDICIÓ Rosa Rodon
FOTOGRAFIA Xavier Bertral
EDITORA GRÀFICA Ruth Marigot
LLENGUA Albert Pla

ARA
C/ Diputació, 119. 08015 Barcelona
Telèfon: 93 202 95 95
Correu electrònic: info@ara.cat

LA PITJOR MARE DEL MÓN

ENCAIXAR O NO, ÉS AQUESTA LA QÜESTIÓ

ANNA MANSO
Mare, escriptora i guionista

No trigaré ni una frase a pronunciar la paraula: confinament. Clar com l'aigua, ens hem de quedar a casa i no serà per un espai de temps curt. La qüestió, per tant, no és si confinar-se o no, sinó com encaixar-ho, i com encaixar la convivència entre els majors i el menor d'edat a càrrec (MEC), una major d'edat a càrrec cedida (MECC) i servidora durant la setmana que hauré de conviure amb ells. Des del divorci que la custòdia dels MEC és compartida una setmana cada progenitor. I com que són ells els que es queden quiets, continuarem amb la dinàmica prenent totes les precaucions.

Aquesta primera setmana no m'ha sigut fàcil. El punyetavirus m'ha enganxat amb el cervell cansat i, alhora, amb el pessigolleig immens per una primavera que ara ja és aquí i que m'empeny a fer de tot menys a quedar-me tancada a casa. I als MEC, això darrer, també. No, no he estat bé i no els hi he amagat. No he estat bé però he fet la feina per estar-hi i acabo la setmana amb la sensació d'haver ficat els dits a l'endoll energètic. Em sento més carregada de llum, pau i alegria.

He xerrat molt amb amigues per telèfon, WhatsApp, Houseparty i Skype. He fet classes de dansa i gimnàs online. He plorat. He rigut. He consultat el tarot de la meva amiga Kras, que fa tarot-clown (la tarotista que et dona una pista), he meditat, he pencat. I, finalment, he aconseguit remuntar.

> No he estat bé però he fet la feina per estar-hi i acabo la setmana com si hagués ficat els dits a l'endoll

La MECC ha estat la nostra gran fortuna. Amb ella a casa tot és més fàcil. A mi... m'escolta! O ho fa veure molt bé, com a mínim. Els MEC rebaixen la tensió quan hi és ella. I ens fa fer coses com dir-nos una cosa bonica a cadascú quan acabem de sopar. I jo m'he d'aguantar les ganes d'abraçar-la, perquè si ho diu ella cola i si ho digués jo m'engegarien.

Ei, però tampoc cal idealitzar la convivència. A casa en molts moments cadascú va a la seva, fins i tot cadascú amb auriculars. I no he aconseguit seure a veure res amb ells perquè, francament, quina selecció més millorable de pel·lícules... I no volen veure'n cap d'Alfred Hitchcock! Però no passa res. Tornaré a casa després d'una setmana i encara estarem confinats. I insistiré. Hi ha una cosa que no ens faltarà: temps. Som-hi de nou. I quedeu-vos a casa i cuideu-vos i dieu-vos "t'estimo", què coi. Jo ho faig amb ells. Jo procuro fer-ho amb tothom que m'estimo, si em deixen. No us n'estigueu. ✖

NO SEMPRE TINC COSES A DIR

TEMPS DE SACRIFICIS

Recordeu el naufragi del *Costa Concordia*, l'any 2012? Un creuer italià va encallar davant l'illa de Giglio. Hi va haver ferits i morts... i una investigació posterior que va deixar clar que el capità i el primer oficial van abandonar el vaixell amb passatgers i tripulació encara a bord. Quan, mentre s'escapava, es va posar en comunicació amb el port, l'oficial de capitania li deia per ràdio que tornés al vaixell. Furiós per la covardia del capità, li cridava: "*Vada a bordo, cazzo!*" (que, en una traducció apta per a tots els públics, vindria a ser: "Torni al vaixell, punyeta!"). Sacrifici.

Fa anys vaig tenir l'ocasió d'impartir a futurs monitors una sessió titulada *El monitor ideal*, on proposava diverses característiques que em semblen imprescindibles en qualsevol educador. Una d'elles –que feia que els pre-monitors obrissin força els ulls– és la del sacrifici. I quan ho havia comentat en un context escolar hi havia qui, a més d'obrir els ulls, obria també la boca per dir-me que un mestre havia de ser "un professional", i no tenia per què tenir obligatòriament vocació ni capacitat de sacrifici.

A mi sí que m'ho sembla. Els mestres se sacrifiquen. En petites coses (els sacrificis quotidians de la preparació de classes, de corregir muntanyes d'exàmens, exercicis i projectes, de crear i reelaborar materials, d'aprendre i reciclar-se, d'estimar toooots els teus alumnes –tranquil·lets i trastos, interessats i desmenjats, brillants i grisos–) i en grans coses (que esperem que no passin mai, però de vegades passen: catàstrofes naturals, atacs de gent trastornada a escoles, escoles en països en guerra...)

Amb la crisi del coronavirus, ara és temps de sacrifici per a tots, en petites coses que són grans: quedar-se a casa, extremar la higiene, ajudar els que no poden, evitar acaparar, mantenir la calma, no fer córrer rumors, protegir-se per protegir els més vulnerables...

No sempre tinc coses a dir, però això sí que us ho diré: sentim-nos orgullosos dels professors responsables que tenim, que aquests dies creen activitats, es comuniquen amb els seus alumnes i pensen molt en tots ells; educadors que cada dia són capaços de sacrificar-se, en les petites i en les grans coses; educadors als quals ningú els haurà de dir mai: "*Vada a bordo, cazzo!*" perquè "*a bordo*" sempre hi són! ✖

JUANJO FERNÀNDEZ
Consultor pedagògic

Portada

I si aprofiteu aquests dies de confinament per descobrir amb la canalla que les matemàtiques poden ser divertides?

ESTIMEM LES MATES!

MARC SERRANO I ÒSSUL

No és que les temudes i impopulars mates –aprendre'n, treballar-les com a eina clau per anar pel món adult– puguin arribar a ser divertides. No és, tampoc, que calgui fer-les divertides (modificar-les perquè siguin menys dures). No. És que les matemàtiques són divertides per si mateixes. Només és qüestió de desempallegar-se dels prejudicis i tirar-s'hi de cap. Donem veu a experiències que hi ajuden.

Primera. Coneixeu la matemàgia? Psicòleg de formació, el mag Stigman (a les fotografies) fa servir el seu ofici des del 2012 per difondre per escoles i instituts l'omnipresència i la utilitat de les matemàtiques en classes en forma de xou, o viceversa, per a últim cicle de primària, ESO o batxillerat. "La meva germana gran és professora de matemàtiques d'un institut –explica– i em va regalar un llibre de Fernando Blasco, l'introductor de la matemàgia a Espanya. És professor titular de la Universitat Politècnica de Madrid i doctor en matemàtiques, en sap moltíssim i és molt aficionat a la màgia (li encanta i l'apassiona). I té un llibre que es diu *Matemagia* (Martínez Roca) que, de fet, és el millor que hi ha escrit en castellà del tema. I vaig començar a estudiar i a llegir temes de matemàgia".

I ja no va parar: "Després vaig llegir moltes coses de Martin Gardner, que és l'autoritat en el sector i que és molt important. És un autor que va escriure molts llibres: també era un aficionat a la màgia i en sabia moltíssim, de fer servir el pensament abstracte. I, llavors, a poc a poc, en vaig anar aprenent i m'ho van demanar. O sigui: hi va haver un dia que vaig anar a un col·legi a fer un espectacle de màgia, simplement, i em van dir: «Per què no fas alguna proposta que també sigui educativa?» I allà mateix ho vaig fer, i des de llavors no he parat: a poc a poc, amb el boca-orella, ho vaig anar dient. I em van contractar, com a CosmoCaixa per a unes jornades que hi van fer de màgia i ciència. I, des de llavors, ho estic fent per on em contracten i per tot arreu". Fins i tot imparteix un curs de màgia com a "instrument pedagògic" per a educadors a Blanquerna-URL.

Com es fa servir la màgia per ensenyar mates? On és el truc? Quins en-

FOTOS: MAG STIGMAN

granatges hi ha? “La clau és que als alumnes els encanta perquè és superpràctic. Els faig aquest taller espectacle i els ensenyo alguns efectes de matemàgia, que ells aprenen al moment. I, llavors, esclar, quan arriben a casa els fan als pares, als germans, als veïns, i al·lucinen, i veuen que és molt pràctic i molt útil; els agrada moltíssim. I, d’altra banda, als professors de matemàtiques els agrada molt més encara perquè demostres que estàs donant valor a una disciplina, a un estudi, a unes ciències que, normalment, no agrada gens; vull dir que habitualment és avorridíssim”.

Però resulta que no, que no és gens avorrit: “Sobretot, els faig una pregunta quan comença l’espectacle: «Quants de vosaltres sou a classe, escoltant la lliçó però realment pensant que allò que us expliquen s’ha d’estudiar per aprovar, però que no us servirà mai de res a la vida?» I gairebé tots aixequen el braç. I, gràcies a aquesta activitat, demostrem que tot al nostre voltant és ple de matemàtiques, i que fins i tot en els trucs de màgia hi ha matemàtiques”. I moltes. “I llavors els poso exemples de jocs de mentalisme, de cartes... Gairebé tots els jocs de cartes tenen un component matemàtic molt elevat. La nostra societat i la nostra vida estan molt relacionades amb el món de les ciències exactes, de les matemàtiques, i la matemàgia, tal com la faig, ho visibilitza”.

UN MUSEU PLE DE NÚMEROS

Segona experiència. ¿Sabeu que a Cornellà de Llobregat hi ha el Museu de Matemàtiques de Catalunya, creat per professors jubilats bojos per la ciència, i amb una seu i mostra permanent, *Experiències matemàtiques*, que ha fet sis anys? Qui sap si perquè les matemàtiques són maques, el museu es coneix, precisament, amb la sigla MMACA. “És un espai per gaudir del plaer de resoldre reptes matemàtics, escollint continguts i temps. Pretén canviar la idea social de les matemàtiques i que tothom trobi el matemàtic que porta dins seu. I això passa quasi sempre i pràcticament a tothom. S’hi prioritza l’emoció, l’acció (com ens diu Maria Montessori, “les matemàtiques entren per les mans”) i la reflexió (cadascú construeix els seus propis conceptes)”. Parlen, en nom del museu, quatre membres de la junta: Guido Ramellini, Enric Brasó, Sergio Belmonte i Pura Fornals. “El MMACA neix d’un grup de treball format per docents que veuen que, per canviar la manera d’aprendre matemàtiques, no n’hi ha prou amb treballar dins les escoles, sinó que cal una ajuda del món de l’educació no formal. Al començament va ser possible gràcies al treball voluntari; transformats en associació, les visites escolars donen per pagar els educadors i el treball administratiu. Com en una bona ONG, intentem que les despeses per a la gestió no superin el 15%, i que les ajudes en diners o prestacions no lligades a un projecte determinat no superin el 20%. Sense l’ajuda de l’Ajuntament de Cornellà i d’altres subvencions no hauríem arribat tan lluny”.

Deixant de banda la mostra permanent (i tot i que aquests dies, lògicament, s’han aturat les activitats), el museu bull: exposicions itinerants, tallers (al museu o a fora), gimcana al Parc de Can Mercader, fires i festes, xerrades, activitats familiars... També participa en altres projectes o els lidera. Per a qui? “El públic majoritari són les escoles perquè és la realitat d’on venim i que coneixem millor”. El balanç (òbviament) quantitatiu fa goig, i ha anat creixent de manera exponencial: més de 100.000 usuaris anuals a la seu i uns 30.000 a les itinerants. “Tenim un reconeixement internacional consolidat i nous projectes a l’horitzó que renoven la il·lusió. I, més important encara, mantenim afecte, respecte i ganes de continuar treballant junts”.

I la pregunta del milió: com és que les mates tenen fama d’avorrides? “Perquè només se’n coneixen uns aspectes. Els vagons del metro o del tren estan plens de gent que fa sudokus, que són una de les activitats més avorrides de l’àmbit matemàtic. Quan venen aquí i descobreixen el plaer de resoldre i entendre els reptes, trencaclosques i jocs que proposem, al·lucinen. No és fàcil fer venir la gent al museu, però sovint és més difícil fer-la marxar quan s’acaba la visita. No és anecdòtic sentir com un alumne manifesta als seus docents: «Aquestes mates sí que m’agraden, profe!»”

El mag Stigman i el MMACA són només dues gotetes en l’enorme oceà de la innovació pedagògica en matemàtiques, on n’hi ha moltes altres, com la difusió de la casa numèrica de Kiel que fa l’Associació Catalana d’Optometria i Teràpia Visual (ACOTV), les joguines de Juegaconmigo i mètodes com JUMP Math i Smartick. Ben aviat, més. ✖

La proposta

Màgia en família malgrat el coronavirus

Abans del confinament, el mag Stigman tenia programades funcions del seu espectacle familiar *El circ dels impossibles* cada dissabte fins al 18 d’abril a les 19 h a la sala barcelonina Cincómonos, ara tancada i barrada “per responsabilitat col·lectiva”. El virus ha obligat a suspendre’n les representacions des del 14 de març, però “la idea –comenta Stigman– és treballar de seguida que es pugui” i fer-ho, també, el diumenge. Però, per ara, res.

“En alguns efectes –apunta l’il·lusionista– faig servir matemàgia, però l’objectiu no és que la gent aprengui matemàtiques, sinó que s’ho passin bé i que en surtin contents i feliços”. I això el fascina: “M’he especialitzat en fer màgia per a públic familiar. És un tema que a la gran majoria de mags no els agrada, i, en el meu cas, és tot al contrari: a mi m’agrada molt. I en aquest espectacle fem alguns efectes de matemàgia, però és diferent: hi expliquem la història d’un malabarista (que feia màgia, també) que tenia un circ i se li va cremar: és el punt de partida per fer un espectacle amb màgia, malabars...”

L’apunt

Mates a l’escola i, també, a casa!

Com poden mestres i pares fer que els infants s’interessin per les matemàtiques? Hi respon el MMACA: “Gaudint-ne ells. Investigant, començant pels materials més lúdics i continuant per demanar-se’n les raons, descobrir estratègies, elaborar algorismes, discutir hipòtesis. Si tot es limita al càlcul, als aspectes més repetitius i mecànics, poca passió es podrà generar. El procés comença jugant, que és molt seriós”.

Quatre consells del museu per viure les matemàtiques a casa:

- **Apagueu la tele durant unes hores.**
- **Feu preguntes o tingueu converses amb contingut matemàtic en les situacions més quotidianes. (Quantes cireres de les que queden al plat toquen a cadascú?)**
- **Jugueu i estudieu junts. Els jocs de taula contenen una gran quantitat de matemàtiques que abans s’aprenien en família.**
- **Compartiu les ganes d’aprendre i gaudiu fent-ho en família.**

FLORS DE BACH

L'AMOR NO ES CONFINA

EVA BACH
Escriptora i pedagoga

Hi havia una vegada un dia gris de confinament que va acabar sent de colors. A la porta d'entrada de casa hi vam trobar un dibuix d'un parell de núvols amb ulls i boca, units per un arc de Sant Martí, amb un missatge que deia així: "Tot anirà bé". Ens consta que és una iniciativa que prové d'Itàlia i que estan seguint moltes criatures del nostre país i de tot arreu. Però una cosa és veure-ho a les xarxes i una altra molt més entranyable és trobar-la a la porta de casa.

El dibuix el firmava un nen molt eixerit que viu davant nostre. La relació que mantenim es limita al tracte amable i cordial de veïns que intercanviem somriures, salutacions i paraules quan ens trobem al replà o coincidim a l'ascensor. Però, ves per on, el caram de coronavirus va fer possible un moment especialment bonic i d'una gran delicadesa.

De seguida vaig posar-me a preparar un full per al meu veïnet. Vaig pensar que el millor regal que podia ferli era un conte i vaig escollir el del *Coronavirus*, escrit pel bon amic, metge i poeta Víctor Espiga (que també m'ha inspirat el títol d'avui), i il·lustrat per Josep Giró. Una preciositat i genialitat de conte que s'ha fet viral, s'ha traduït a diversos idiomes i que si encara no heu llegit ja podeu córrer a ferho. És curt i sublim i us encantarà a tota la família.

> Els vaig dir que m'havien alegrat la tarda i que aquell era el meu regal per correspondre al seu

Vaig escriure un "Gràcies" de colorets seguit del seu nom i vaig encaminarme cap al seu pis. Vaig deixar el full a terra. Vaig picar el timbre, amb guants de làtex i vaig tornar a la meva porta. Des d'una distància més que segura, em vaig esperar que obrissin. Van sortir pare i nen i amb el dit els vaig assenyalar cap a terra. Van mirar i es van sorprendre. Els vaig dir que m'havien alegrat la tarda i que aquell era el meu regal per correspondre al seu. El van recollir, ens vam llançar un petó amb la mà i, des de la distància, ens vam dir que tot anirà bé.

Ara que està esclatant la primavera, sense que puguem sortir al carrer a rebre-la, ens queda la possibilitat de regalarnos petites primaveres de portes endins. Confinats i tot, podem fer que l'amor continuï esclatant en llocs i moments sorprenents i inesperats, de maneres senzilles però sublims i boniques com aquesta, que se'ns colen al cor i ens recorden el Petit Príncep que tots duem a dins. I és que, sortosament, l'amor no es confina. ✖

LA SETENA HORA

ESCOLES RURALS

Si ens preguntessin què va passar el dia 9 d'abril del 1990, gairebé ningú respondria que es va fer realitat la creació de les zones rurals, una de les millors iniciatives educatives que hem construït conjuntament al nostre país. Si ens demanessin quina relació hi ha entre 15 i 84, potser algú respondria que la primera xifra correspon al nombre d'escoles rurals en el moment que es va constituir aquest model i la segona és el nombre actual. Parlem d'una iniciativa que va sorgir dels docents que volien evitar la desaparició de les escoles de poble i capgirar la tendència de potenciar les concentracions escolars. La iniciativa va ser acollida pel departament d'Ensenyament de l'època. Es va fer una bona feina i, al final, després de moltes reunions amb el suport de la Federació de Moviments de Renovació Pedagògica, es va aconseguir impulsar un model de qualitat que, sens dubte, podem estendre a altres tipologies escolars. Calia vertebrar el territori a partir de l'escola; era imprescindible evitar l'aïllament que podien patir aquests centres i, al mateix temps, generar més cohesió territorial i social. A aquests reptes se n'hi afegien uns altres, com ara mantenir claustres de referència, és a dir, equips que treballessin de manera coordinada i que ajustessin la implicació dels anomenats mestres itinerants, dels mestres que van amunt i avall, perquè avui toca l'escola d'aquell poble i demà la de l'altre.

Quan avui prediquem que l'edat cronològica no ha de ser l'únic criteri per agrupar els alumnes, a tots ens ve al cap la feina que es fa a les escoles rurals, on en un mateix espai grans i petits comparteixen experiències mentre aprenen els un dels altres i els uns amb els altres. Per això l'escola rural ens ha d'omplir d'orgull. I quan afirmem això ens venen al cap sessions de formació compartides, jornades de treball i moltes estones d'escoltar com s'ho fan per aconseguir el que aconsegueixen. Des de molts poblets de la nostra geografia, des de zones properes al respir de la mar o al silenci de la muntanya, hi ha molts mestres que ens ensenyen dia a dia el joc de l'educació. Sí, diem joc, perquè el joc exigeix distància respecte al que és comú i estimula la creació d'alternatives. Això és el que ens ha ensenyat durant tots aquests anys l'escola rural. ✖

JULI PALOU Doctor en filosofia i educador

JAUME CELA Mestre i escriptor

En petits grups i acompanyats d'educadors i voluntaris, els infants fan les tasques que els han encomanat a l'escola. CÈLIA ATSET

UN GUIATGE PER ACONSEGUIR L'ÈXIT EDUCATIU I EMOCIONAL

JUDIT MONCLÚS

Són les cinc de la tarda d'un dijous qualsevol (abans del coronavirus) i a l'Espai Social Gràcia de Barcelona comença a haver-hi força activitat. Una vintena de nens i nenes estudiants de primària acaben d'arribar i seuen a terra formant una rotllana. Cadascun d'ells agafa una pilota que escull d'un color o d'un altre en funció del seu estat d'ànim. Verd, groc, taronja, blanc... La tiren en un recipient transparent i expliquen si aquell dia estan tristos, feliços, preocupats, enfadats, i en comparteixen el motiu amb els companys.

Aquesta activitat és la proposta d'assemblea emocional amb què el Programa d'Acompanyament per a l'Èxit educatiu (PAE) de la Fundació Catalunya - La Pedrera comença la tarda per predisposar els estudiants de primària, que hi acudeixen dos cops per setmana, a fer els deures. Després, en petits grups i acompanyats d'educadors i voluntaris, faran les tasques que els han encomanat a l'escola. "Fa set anys que estem en marxa i hem fet camí. La nostra missió és treballar per l'èxit educatiu a través del reforç a l'estudi per a infants de famílies amb pocs recursos econòmics o de famílies a les quals el desconeixement de l'idioma o la impossibilitat d'acompanyar els infants o de pagar una extraescolar no els posa les coses fàcils", diu Teresa Hernández, una de les responsables del PAE.

El suport a l'estudi no és l'únic eix del programa, que també es dirigeix a estudiants de secundària. "Sabíem que atacar això sol no aporta aquest èxit, perquè els infants també necessiten adquirir unes habilitats que en molts casos els ajudaran a desbloquejar aquells problemes que poden tenir a nivell de bloqueig cognitiu, com ara la falta d'autoestima", assenyala Hernández. Per això també incideixen en el desenvolupament de les competències vinculades a la intel·ligència emocional per afavorir l'aprenentatge de competències personals, com ara l'autoregulació emocional, l'autoconfiança i l'empatia, entre d'altres. També posen especial èmfasi en el desenvolupament de la creativitat a través de dinàmiques lúdiques i motivacionals que conviden a indagar, observar i experimentar. "La nostra intenció és dotar els infants d'unes eines que els ajudaran a créixer com a persones i que després traslladaran al seu àmbit professional, social i personal. És important, i més en un entorn en què potser no tenen accés a aquest tipus de competències i formacions. El valor de l'equitat pesa molt aquí", subratlla Hernández.

El PAE es desenvolupa en 19 espais socials –amb els seus corresponents equips d'educadors per a cada cicle– per 13 municipis de tot Catalunya. Aquest curs 2019-2020 arriba a 1.400 estudiants de primària i secundària.

ELS VOLUNTARIS, L'ÀNIMA

Si bé té més d'una vuitantena d'educadors contractats, la força que fa tirar endavant el programa són els voluntaris. Persones de perfils diversos –enginyers, economistes, gent que domina idiomes– que acudeixen a donar un cop de mà als infants i adolescents per ajudar-los en les tasques escolars. "És una sort tenir aquests voluntaris perquè segur que hi ha infants que en el seu entorn més proper no troben ningú amb aquest perfil. Al final s'acaben convertint en referents per a ells. Per exemple, fa dos anys que comptem amb una voluntària que era usuària del PAE quan estudiava ESO. Això és bonic perquè d'alguna manera volen tornar el que els hem donat", explica Elisabet Vinagre, una de les responsables del PAE.

Vinagre també assegura que les expectatives que els voluntaris dipositin en els infants marcaran el que seran. Però també passa a la inversa. És el cas d'Oriol Canadell, voluntari del PAE que ajuda els usuaris en temes de matemàtiques, física i química. "El programa m'ha ajudat a mi també. He deixat la feina que estava fent i ara estudio per ser professor de secundària, ha despertat aquesta vocació en mi", afirma. Aquest curs, donat l'alt nivell d'inscrits al programa, la Fundació Catalunya - La Pedrera fa una crida perquè més persones hi participin com a voluntàries. No hi ha limitacions d'edat. De fet, comparteixen espai estudiants de batxillerat i jubilats, com la Joana Cortadellas, que va estar 27 anys fent de professora de matemàtiques i ara repassa coneixements a l'Espai Social Gràcia. "Són estones en què aquests joves estan sense que se'ls pressioni gaire i estableixen vincles d'amistat entre ells. Quan vinc aquí soc la dona més feliç del món", assegura.

Un dels valors del valors del PAE és la relació amb les escoles. Els educadors hi estableixen una coordinació. "Volem ser un complement de la família, no de l'escola, i volem que se sentin com a casa. Per això introduïm la gamificació i el *mindfulness*, molt important per a la gestió emocional i l'estrès, i molt lligat amb la sobrecàrrega que porten", conclou Hernández. ✖

PER QUÈ ES LLEVEN TAN D'HORA EL CAP DE SETMANA?

Durant la setmana no hi ha qui les llevi. Arriba dissabte i a les 7 les criatures ja estan despertes. Us hi heu trobat, oi? Expliquem per què passa aquest fenomen i us donem algunes pautes per dormir saludablement durant el confinament pel coronavirus

GEMMA CASTANYER

18 de gener del 2020

L'il·lustrador Oriol Malet a les 8.36 del matí piula: "Filles de set anys a les quals has de llevar cada dia a les 8, mortes de son tot i haver anat a dormir d'hora, i que quan arriba el dissabte, dia en què tothom a casa podria i hauria de descansar, es lleven a les set del matí tot i haver anat a dormir una mica més tard. Exigeixo investigacions científiques sobre aquest fenomen paranormal perquè demà encara es llevaran més d'hora". La piulada va agafar volada i al cap de pocs minuts va començar a tenir milers de *likes* i centenars de retuits i comentaris: "Les meves filles tenen un detector de festius"; "els divendres haurí-em de fer veure que és dijous –«vinga a dormir, que demà toca anar a l'escola»–"; "el meu es volia llevar avui dissabte a les 6.15 i del crit que he fet ha dormit dues hores més", etcètera.

MERITXELL ALBIAC

Com evitar que el confinament pel coronavirus ens faci perdre el son?
(Etapa d'1 a 5 anys)

El document de consens *Que el coronavirus no te quite el sueño*, elaborat per la Sociedad Española del Sueño (SES), amb la col·laboració –entre altres especialistes– del doctor Òscar Sans, ofereix alguns consells per aconseguir mantenir uns hàbits de son saludables tot i haver-nos de quedar a casa tot el dia. En aquesta situació, els sincronitzadors socials (horaris escolars, contactes socials amb els amics i professors, activitats extraescolars, etcètera) s'han hagut d'eliminar per evitar l'expansió del virus. Perquè els ritmes del son no es tornin caòtics cal potenciar els sincronitzadors perduts, i tot això quedant-se a casa. Com ho fem? Us oferim alguns consells:

1. **Mantenir rutines pel que fa als horaris de son (especialment a l'hora de despertar-nos), de menjar, d'activitat física i de moments dedicats a tasques escolars i a l'oci.**

2. **Potenciar el contrast entre les activitats de dia i el descans nocturn:**
   - **Reservar un temps per al son nocturn segons el que necessiti l'infant i l'edat que tingui.**
   - **Exposar-se a la llum natural com a mínim dues hores al dia (esmorzant o jugant en un balcó o finestra ben il·luminats).**
   - **Durant les primeres hores del dia evitar tasques passives (TV, mòbil...). És molt millor activar el cos amb activitats que requereixin una activació mental, d'oci compartit o de moviment.**
   - **Com a mínim una hora abans d'anar a dormir, crear una rutina relaxant per "desconnectar del dia" (explicar un conte, fer exercicis de relaxació compartits) en un ambient amb poca llum i soroll.**
   - **Evitar picar entre hores, i no consumir begudes i menjars excitants, especialment a la nit.**

3. **Sincronitzar els horaris amb el dia natural.**
   - **Dormir a les fosques i una mica abans que es despertin apujar-los la persiana de l'habitació perquè es despertin amb llum natural.**
   - **Migdiades: en infants de 2 a 4 anys, continuar amb la rutina que tenien a la llar d'infants o a l'escola (una migdiada després de dinar).**
   - **Dinar i sopar d'hora. Dinar abans de les tres i sopar com a mínim dues hores abans d'anar a dormir.**
   - **Evitar la llum de les pantalles (mòbils, tauletes, ordinadors, videojocs...) com a mínim dues hores abans d'anar a dormir o bé utilitzant un filtre de llum blava.**

Molts dels comentaris eren de famílies que es trobaven en la mateixa situació, queixoses de no poder dormir quan arriba el cap de setmana, o bé, com Oriol Malet (a qui veiem a la fotografia amb les seves filles, la Gal·la i la Mariona), perquè aprofiten les primeres hores dels dies de festa per poder treballar, i si les criatures es lleven d'hora la cosa es fa gairebé impossible: "Soc autònom i treballo des de casa. Sempre he conciliat vida laboral i familiar, i ara que les nenes ja tenen 5 i 8 anys, començo a dormir una mica més. Quan eren més petites vaig aprendre a *no dormir* perquè la seva arribada va coincidir amb el meu boom professional", explica. Il·lustrador de premsa i editorial, i autor de còmics, Malet publica, entre altres mitjans, a la revista *Timeout Barcelona*, a JotDown i des del 2004 al diari *La Vanguardia*, on il·lustra les seccions setmanals *La comèdia humana* amb John Carlin. "Els dissabtes em llevo a les 5 perquè il·lustro la columna d'en Carlin i l'haig de tenir acabada a les 9. Si elles es lleven a les 7, tenir-la a temps es converteix en una odissea". Ara que les nenes ja són una mica més grans i entenen que el pare ha de treballar, Malet aconsegueix que dibuixin al seu costat: "A la Mariona li preparo una taula d'il·lustradora al meu costat. La petita és més dormilega i allarga una mica –explica–. Al matí no els posem pantalles de cap mena perquè no ho creiem adequat per començar el dia, preferim que el comencin amb activitats més físiques i de contacte amb la realitat. Quan la Mariona es lleva dibuixa, escriu, fa puzles o juga amb el gat".

CRIATURES MOTIVADES

Per què passa, doncs? Per què quan els adults esperem que allarguin una mica el cap de setmana resulta que moltes criatures es lleven més d'hora que mai? Doncs no existeix cap raó fisiològica per explicar aquest comportament, simplement ho fan perquè estan molt motivades. Motivades per passar temps amb la família, per jugar, per fer alguna activitat especial o per descansar i no fer gaire res. "És dissabte i volen aprofitar el cap de setmana al màxim", explica el doctor Òscar Sans, coordinador de la unitat pediàtrica del son de l'Hospital Sant Joan de Déu. "Si entre setmana es desperten una mica més d'hora del que toca i saben que el que els espera és anar a l'escola, giren cua i continuen dormint. Si els espera un dia de festa, es lleven perquè el que els espera els fa molta il·lusió", afegeix. És difícil evitar que passi, diu el doctor Sans, especialment en infants petits que tenen la rutina de la setmana molt adquirida. Els adolescents, en canvi, tenen un comportament semblant als adults i quan poden dormen unes quantes hores més.

Míriam Tirado, consultora de criança conscient, escriptora i periodista, afegeix que el comportament del cap de setmana s'assembla a "quan han d'anar de colònies, d'excursió o fins i tot quan els ha caigut una dent i volen veure què els han dut els angelets. Aquell dia no costa gens que es llevin abans". I adverteix als pares que "no cal patir, tard o d'hora es convertiran en adolescents i val més gaudir del moment tal com ve. Potser aleshores ens lamentarem que es lleven massa tard", apunta.

EL SON NO ES RECUPERA

La majoria dels infants catalans dormen menys de les hores que els tocaria per la seva edat i les hores de son perdudes "no es recuperen", recorda el Dr. Sans. Dels 3 a 5 anys n'haurien de dormir entre 10 i 11. Dels 6 als 10 anys, un mínim de 10, i a partir de la preadolescència "haurien d'estar més a prop de les 10 que de les 8 –afirma–. Si dormim poc entre setmana sempre ens deurem a nosaltres mateixos més hores de son de les que podrem recuperar el cap de setmana". Hi pot haver infants que, faltats d'aquestes hores de son, allarguin una mica més el dissabte i el diumenge, però el més habitual és que, malgrat que hagin anat a dormir una mica més tard el divendres, l'endemà es llevin d'hora, motivats per la il·lusió d'un dia de festa.

Per a Òscar Sans els dies excepcionals en què els infants van a dormir una mica més tard que de costum, no haurien de sobrepassar una hora de la rutina setmanal, tant pel que fa a l'hora d'anar a dormir com de llevar-se, per mantenir els mateixos hàbits de son. Si normalment se'n van a dormir a les 9, anar-hi a les 10. I el mateix al matí. Si es lleven habitualment a les 8, que ho facin a les 9 –si no s'han llevat abans–. Hi ha casos excepcionals, com les festes d'aniversari en què es conviden amics a dormir a casa, ja que, afirma, "si es tracta d'una cosa puntual, no cal ser gaire estrictes". En el cas d'adolescents i preadolescents, entren en l'espiral del "*jet lag* social", diu el doctor. "Se'n van a dormir tard divendres, es lleven tard dissabte, tornen a anar a dormir tard i si diumenge es lleven molt tard ja no van a dormir a l'hora que tocaria aquell dia", conclou. ✖

La dada

Quantes hores haurien de dormir?

D'1 a 2 anys: d'11 a 14 hores
De 3 a 5 anys: de 10 a 13 hores
De 6 a 12 anys: de 9 a 12 hores
Adolescents: de 8 a 10 hores

ara kids

Textos:
CRISTINA SERRET ALONSO

Il·lustracions:
MARTA CAYUELA

Els gripaus

Veure un gripau no és fàcil, perquè aquests amfibis fan, sobretot, vida nocturna. A més, els mesos d'hivern els passen amagats en caus. Però amb l'arribada de la primavera surten dels seus amagatalls i els mascles arrenquen a cantar per atraure les femelles. Quan puguis passar a prop d'un llac, un bassal o un rierol, potser en podràs sentir

Did you know?
While frogs are mostly aquatic, most toads live on land (but near the water)

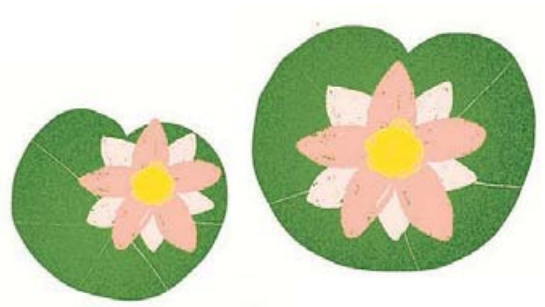
Vocabulary
Toads: gripaus
Winter: hivern
Frogs: granotes
Land: terra
Near: a prop

Do not disturb
Toads hibernate throughout the winter months

El mascle de la granota?

Els gripaus no són els mascles de la granota. Tot i que tenen moltes semblances, gripaus i granotes són dues espècies diferents, i és molt fàcil trobar les diferències. El gripau sol ser més gros que la granota i té les potes posteriors curtes, perquè no salta sinó que camina.
A més, la pell del gripau és gruixuda i plena de berrugues, mentre que les granotes tenen la pell llisa i molt humida.

Carnívors nocturns

Els gripaus són amfibis del grup dels anurs, és a dir, que no tenen cua. Fan vida solitària i nocturna, i s'alimenten sobretot d'insectes, perquè són carnívors.

Anurs amb molt mal gust

Quan un gripau se sent amenaçat, el seu primer impuls és fugir. Però si veu que no té escapatòria pot fer servir diverses tècniques de defensa. Per exemple, inflar-se com un globus per semblar més gros i espantar l'enemic. A més, darrere dels ulls hi té unes bosses amb un líquid que té molt mal gust. Així, si el seu depredador intenta menjar-se'l, notarà aquest mal gust i el deixarà anar.

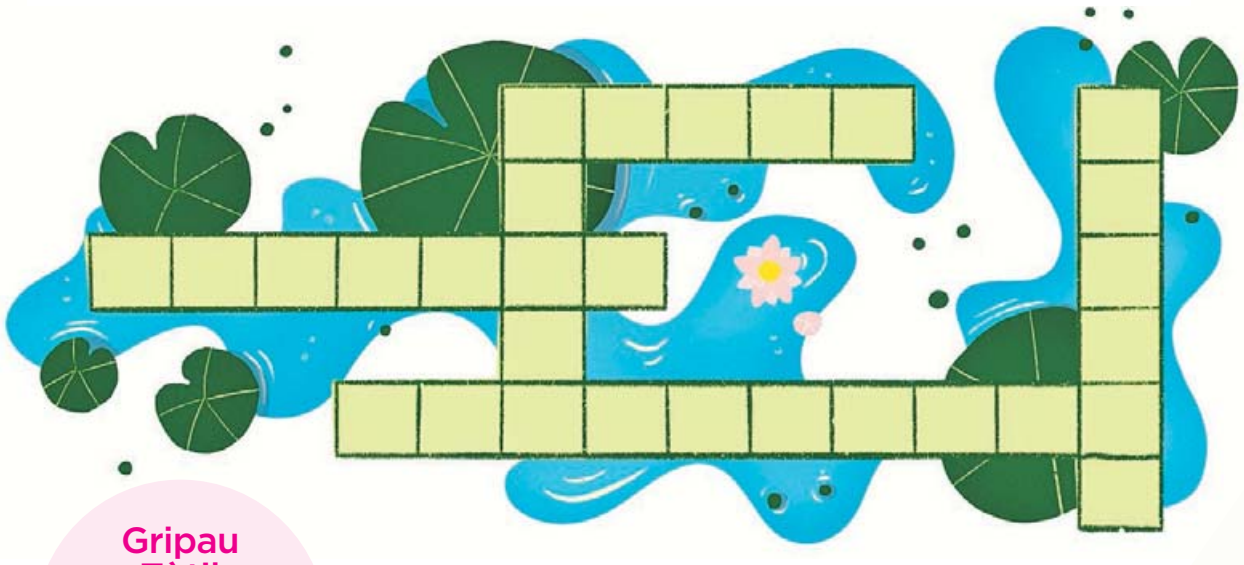
Molts gripaus, però en perill

Al món hi ha més de 4.000 espècies de gripaus repartides per tot el planeta, excepte als dos pols.
A Catalunya hi habiten cinc espècies, però la més abundant és la del gripau comú. Tot i aquestes xifres, el gripau està en perill d'extinció, a causa sobretot de la destrucció dels seus hàbitats naturals.

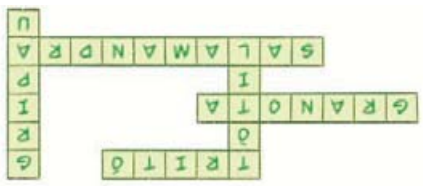
passatemps

Mots encreuats

El gripau i la resta de la colla d'amfibis s'han escapat de les seves caselles. A veure si descobreixes on va cadascun!

Gripau
Tòtil
Tritó
Granota
Salamandra

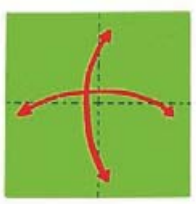

Crack yourself up

-What do toads drink?
-Croaka-Cola!

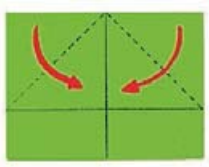
Gripau d'origami

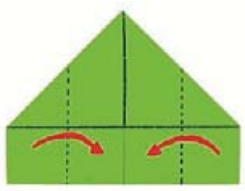
1. Retalla un full amb forma de quadrat. Marca-hi els plecs.

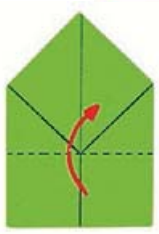
2. Doblega'l per la línia de punts.

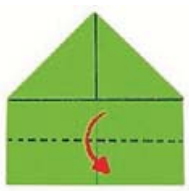
3. Doblega els extrems cap al centre.

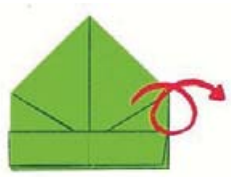
4. Fes dos plecs més, cap al centre del full.

5. Doblega'l per la línia de punts.

6. Plega'l sobre els punts, cap avall.

7. Gira el full.

8. Pinta-hi el gripau, sense oblidar-te dels ulls.

Per fer-lo saltar, pressiona'l lleugerament amb un dit

Posa't a prova!

Respon a les preguntes i esbrina quantes coses saps sobre els gripaus

1. On ponen els ous els gripaus?

a. En caus sota terra.
b. A dins de l'aigua.
c. Els gripaus no ponen ous.

2. Si un gripau perd una pota...

a. N'hi creix una de nova.
b. Perd la capacitat de cantar.
c. Li canvia el color de la pell.

3. Què és un cap gros?

a. Una espècie de gripau del Montseny.
b. La cria del gripau abans de la metamorfosi.
c. El cap de família d'una colla de gripaus.

4. Si el gat miola, el gripau...

a. Croqueja.
b. Gripaueja.
c. Rauca.

5. Acaba la frase: Vaig conèixer un gripau blau, un gripau blau ____

a. Al cau.
b. El Pau.
c. Babau

Solució:
1.b; 2.a; 3.b; 4.c; 5.c

Escola Decroly
QUAN APRENS VIVINT, APRENS PER SEMPRE
Viu l'escola amb nosaltres
60 ANYS FENT
ESCOLA ACTIVA
A l'Escola Decroly els alumnes adquireixen coneixement i capacitats a través de les pròpies experiències. El mètode científic, aplicat a partir de l'observació directa de la realitat, estructura el camí cap a un aprenentatge que respecta les particularitats de cada infant i els prepara per a la vida.
PORTES OBERTES 2020
28 DE FEBRER
9.15h a 13h
Un dia a l'Escola Decroly:
Els alumnes de 6è et faran la visita guiada
VISITES
Truca'ns si vols concertar una visita personalitzada
APUNTA'T!
93 417 52 71
www.escoladecroly.org
Educació Infantil i Primària
Escola concertada
c/ Vendrell, 1. Barcelona